

2026-04-09

Rekommendation kring reglering av drivmedelsindex

Drivmedelspriserna har ökat snabbt sedan konflikten i Mellanöstern eskalerat. Det finns en risk för fortsatt turbulent utveckling även om det är osäkert hur långvariga effekterna kommer att bli. Detta kan dock komma att påverka kollektivtrafiken i hög grad.

Avsikten med index är att justera ersättningen i förhållande till kostnadsutvecklingen så att balansen i avtalet bibehålls. I dagens trafikavtal hanteras normalt index med en viss eftersläpning. Eftersläpningens längd varierar från en månadsvis uppdatering med två månaders eftersläpning till en kvartalsvis, halvårsvis eller t o m i vissa fall årsvis uppdatering. Indexrådets nuvarande rekommendation är att man som minst uppdaterar index kvartalsvis och i rekommendationen för linjetrafik dessutom att man reglerar ersättningen i efterhand när indexvärdet för perioden blivit känt. Normalt så är indexrörelserna sådana att detta sätt att hantera index fungerar tillfredsställande för de flesta index, men rörelserna är oftast så stora på bränsle att det är rimligt att hantera dessa månadsvis och som allra längst kvartalsvis.

Den senaste tidens kraftiga uppgångar i drivmedelspriser har dock inneburit att det i avtal där uppdatering av index sker mer sällan så har inte trafikföretagens ökade utgifter ännu slagit igenom i index. På samma sätt har tidigare kraftiga förändringar i drivmedelspriser påverkat, både upp och ner. Detta kan få en stor påverkan och kan i vissa fall på sikt skapa obalans i avtalsrelationen för endera part.

I befintliga avtal där uppdatering sker mer sällan (årsvis, halvårsvis) bör man vid behov och utifrån förutsättningarna i respektive avtal titta på om det finns ett behov av att justera uppdateringen av index för att mildra effekten av eftersläpningen i avtalet. Behovet av en justering kan variera beroende på avtalets innehåll och förutsättningar i övrigt. Observera att det för tidigare perioder kan ha varit en omvänd effekt vid kraftiga prissänkningar, vilket behöver beaktas vid eventuella åtgärder.

Indexrådet rekommenderar därför att man gör en djupare analys av de förutsättningar som gäller för respektive avtal, och utifrån detta bedömer hur situationen skall hanteras.